

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PETICIJŲ KOMISIJA

IŠVADA DĖL GEDIMINO MINELGOS PETICIJOS

2021 m. birželio 9 d.
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija 2021 m. birželio 9 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo Gedimino Minelgos peticiją, kurioje pateikti pasiūlymai pakeisti Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatyme nustatytą rinkimų komisijų sudarymo tvarką, ir priėmė sprendimą šiuos pasiūlymus atmesti.

Seimo Peticijų komisija šį sprendimą priėmė atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pateiktą nuomonę ir dėl šių motyvų.

Dėl peticijoje pateikto pasiūlymo statutiniams pareigūnams būti rinkimų komisijų nariais, pažymėtina, kad Seimo rinkimų įstatymo 11 straipsnio 2 dalis nustato, kad į rinkimų komisiją gali būti siūlomas nepriekaištingos reputacijos Lietuvos Respublikos pilietis, jeigu jis turi teisę būti renkamas Seimo nariu ir nebuvo per paskutinius trejus Seimo, Respublikos Prezidento, Europos Parlamento, savivaldybių tarybų rinkimus arba referendumą atleistas iš rinkimų arba referendumo komisijos už Seimo, Respublikos Prezidento, Savivaldybių tarybų rinkimų ir Rinkimų į Europos Parlamentą įstatymų ar Referendumo įstatymo pažeidimą. Seimo rinkimų įstatymo 2 straipsnio 3 dalis nustato, kad Seimo nariais negali būti renkami teisėjai, kol eina šias pareigas, taip pat asmenys, rinkimų dieną atliekantys privalomąją karo arba alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą, taip pat likus 65 dienoms iki rinkimų neišėję į atsargą profesinės karo tarnybos kariai arba statutinės institucijos ir įstaigos pareigūnai ar asmenys, kurie pagal specialius įstatymus ar statutus negali dalyvauti politinių partijų veikloje. Reikalavimas rinkimų komisijų nariams atitikti Seimo nariams keliamus reikalavimus Seimo rinkimų įstatyme įtvirtintas nuo 1996 m. birželio 27 d., kai buvo priimtas Seimo rinkimų įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. I-1408. Be to, analogiški reikalavimai rinkimų komisijų nariams nustatyti Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatymo 12 straipsnio 3 dalyje, Lietuvos Respublikos rinkimų į Europos Parlamentą įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje, Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje, Lietuvos Respublikos referendumo įstatymo 21 straipsnio 2 dalyje.

Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statutas, kuris nustato vidaus tarnybos sistemos pareigūnų statusą, atsakomybę, skatinimą, darbo užmokestį ir pan., reglamentuoja, kad pareigūnas privalo, nepaisydamas asmeninių politinių pažiūrų, nešališkai tarnauti žmonėms ir teisėtai valstybės valdžiai, nedalyvauti politinių partijų ar politinių organizacijų veikloje. Pagal Vidaus tarnybos statuto 24 straipsnį pareigūnui draudžiama dirbti įmonėse, įstaigose, organizacijose ir už šį darbą gauti darbo užmokestį ar atlyginimą, steigti individualias įmones ar verstis individualia veikla, jeigu tai sukelia interesų konfliktą, sudaro prielaidas tarnybą panaudoti privačiais interesais, diskredituoja vidaus tarnybos autoritetą, kliudo pareigūnui tinkamai atlikti jo pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas, taip pat kai yra kitų aplinkybių, dėl kurių pareigūnai negali dirbti kito darbo ir gauti už jį darbo užmokesčio ar atlyginimo. Atsižvelgiant į tai, darbas rinkimų komisijose nebūtų suderinamas su pareigūno statusui keliamais reikalavimais ir galėtų sudaryti prielaidas interesų konflikto tikimybei arba abejonėms tiesioginės pareigūno veiklos nešališkumu. Taip pat pažymėtina, kad rinkimų komisijos formuojamos prieš kelis mėnesius iki rinkimų dienos, darbas rinkimų komisijose rinkimų laikotarpiu, kai būtina organizuoti rinkimus ne tik rinkimų dieną, bet ir iš anksto, atlikti politinės reklamos stebėseną, prižiūrėti balsavimą specialiuose balsavimo punktuose, nagrinėti piliečių skundus, yra pakankamai intensyvus, reikalaujantis tiesioginio dalyvavimo rinkimų komisijų veikloje, kas galimai galėtų trukdyti statutiniam pareigūnui tinkamai atlikti jo pagrindines funkcijas.

Dėl peticijoje pateikto pasiūlymo, kad teisingumo ministras į apygardų rinkimų komisiją siūlytų ne aukštąjį teisinį išsilavinimą, o tik aukštąjį išsilavinimą turintį asmenį, pažymėtina, kad apygardų rinkimų komisijų sudarymą reglamentuoja Seimo rinkimų įstatymo 15 straipsnio 2 dalis. Joje nustatyta, kad apygardų rinkimų komisijos sudaromos iš: 1) teisingumo ministro pasiūlyto aukštąjį teisinį išsilavinimą turinčio asmens, kuris gyvena ar dirba savivaldybės, kuri visa ar jos dalis priskirta šiai rinkimų apygardai, teritorijoje; 2) Lietuvos teisininkų draugijos pasiūlyto aukštąjį teisinį išsilavinimą turinčio asmens, kuris gyvena ar dirba savivaldybės, kuri visa ar jos dalis priskirta šiai rinkimų apygardai, teritorijoje; 3) savivaldybės administracijos direktoriaus pasiūlyto kiekvienos savivaldybės, kuri visa ar jos dalis priskirta šiai rinkimų apygardai, administracijoje dirbančio karjeros valstybės tarnautojo; 4) politinių partijų, turinčių savo atstovų laisva valia sudarytą frakciją Lietuvos Respublikos Seime, ir partijų, kurioms skiriami valstybės biudžeto asignavimai politinės partijos veiklai finansuoti, pasiūlytų asmenų. Atkreiptinas dėmesys, kad tik teisingumo ministro ir Lietuvos teisininkų draugijos siūlomos kandidatūros į apygardų komisijų narius privalo turėti aukštąjį teisinį išsilavinimą, savivaldybės administracijos direktoriaus ir politinių partijų siūlomiems atstovams reikalavimai dėl aukštojo teisinio išsilavinimo netaikomi.

Pažymėtina, kad rinkimų metu apygardos rinkimų komisijos turi plačius įgaliojimus: prižiūri, kaip rinkimų apygardoje vykdomas įstatymas; sudaro apylinkių rinkimų komisijas;

registruoja rinkimų stebėtojus ir išduoda jiems pažymėjimus; prižiūri balsavimą specialiuose balsavimo punktuose; surašo rinkimų apygardos balsų skaičiavimo protokolą; rinkimų agitacijos laikotarpiu atlieka politinės reklamos stebėseną; svarsto skundus dėl apylinkių rinkimų komisijų sprendimų bei veiksmų ir priima sprendimus, panaikina įstatymų ar kitų teisės aktų reikalavimų neatitinkančius sprendimus; vykdo kitus įgaliojimus. Vykdomų funkcijų pobūdis lemia, kad apygardos rinkimų komisijose būtini nariai, turintys aukštąjį teisinį išsilavinimą.

Pažymėtina ir tai, kad siekiant užtikrinti rinkimų įstatymuose bei Referendumo įstatyme numatytų rinkimų ir referendumo komisijų sudarymą, nuo 2020 m. sausio 14 d., priėmus Seimo rinkimų įstatymo pakeitimus, Vyriausioji rinkimų komisija sudaro rinkimų ir referendumo komisijų narių rezervą. Iš šio rezervo skiriami trūkstanti rinkimų įstatymuose bei Referendumo įstatyme numatytų rinkimų ir referendumo komisijų nariai. Rinkimų ir referendumo komisijų narių rezervas sudaromas ir tikslinamas Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatyta tvarka, kurioje nustatyta, kad į rezervą neribotam laikui gali pretenduoti Lietuvos Respublikos piliečiai, esantys rinkimų dieną ne jaunesni kaip 18 metų, atitinkantys nustatytus nepriekaištingos reputacijos reikalavimus, jeigu jie per paskutinius trejus rinkimus (referendumus), nebuvo atleisti iš rinkimų (referendumo) komisijos nario pareigų už rinkimų ar Referendumo įstatymų pažeidimą.

Taip pat pažymėtina, kad Seimo Peticijų komisija taip pat nusprendė pareiškėjo Gedimino Minelgos peticiją perduoti susipažinti su joje pateiktais pasiūlymais Seimo valdybos 2021 m. kovo 17 d. sprendimu Nr. SV-S-65 „Dėl darbo grupės Lietuvos Respublikų rinkimų sistemos analizei atlikti ir reikalingų įstatymų projektams parengti sudarymo“ sudarytai darbo grupei.

Seimo Peticijų komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos peticijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalimi ir Seimo Peticijų komisijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 1999 m. lapkričio 11 d. nutarimu Nr. VIII-1408 „Dėl Seimo Peticijų komisijos nuostatų patvirtinimo“, 28 punktu, siūlo Seimo seniūnų sueigai įtraukti į Seimo pavasario sesijos darbotvarkę Seimo protokolinio nutarimo „Dėl Gedimino Minelgos peticijos“ projektą.

Komisijos pirmininkas

Edmundas Pupinis

Rasa Griciūtė, tel. (8 5) 239 6817, el. p. rasa.griciute@lrs.lt